

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

(Μελέτην σοβαράν, ἀνταξίαν τῶν σκοπῶν τοῦ «Ἀκαδημαϊκοῦ Ἐπιμερολογίου» ἠντιέχρησε τοῦτο γὰ ἀποκτίθη καὶ προσφέρη εἰς τοὺς ἀναγνώστας του, ὡς ἐκλεκτὴν φιλολογικὴν τροφήν, χάρις εἰς τὴν ἐνήμεριαν πολυτίμου ἐκ Πατρῶν συνεργάτου, ὅστις μετριοφρόνως κρύπτεται ὑπὸ ψευδώνυμον. Ὡς θὰ ἴδουν οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἀκ. Ἐπιμερολογίου» πρόκειται περὶ δεινοῦ μελετητοῦ, δεινοῦ κριτι: οἱ καὶ δυνατοῦ ἀνατόμου, ὀμιλοῦντος καὶ γυμφοῦτος ἐπὶ τὰ γλώσσας).

Ἡ μελέτη τῆς ἱστορικῆς πλέον φιλολογικῆς διαμάχης «Περὶ τῶν Ἀρχαίων καὶ Συγχρόνων», ἡ ὁποία συνετάραξε κατὰ τὸν 17ον καὶ 18ον αἰῶνα τοὺς διανοουμένους τῆς Ἑυρώπης καὶ ἡ ὁποία γεννηθεῖσα ἐν Ἰταλίᾳ, περὶ τῆς ὑπερχῆς τοῦ Γάσσου ἢ τοῦ Ἀριστοῦ, ἐπέξετάθη ἐν Γαλλίᾳ καὶ κατόπιν ἐν Ἀγγλίᾳ, προξενεῖ εἰς πάντα ἐπιχειροῦντα σήμερον, ὅσονδήποτε τολμηρὸν καὶ ριψοκίνδυνον, νὰ ἀναδράμῃ εἰς τὰς νεφελώδεις ἐπιπολάσας τῶν σεισμῶν τοῦ ἀνωριπίου πνεύματος, μίαν συρροὴν συγχροουμένων αἰσθημάτων.

Διότι ἔντιως ἢ ἀντιλήψις, ὅτι εἰθὺς σχεδὸν μετὰ τὴν εἰς τὰ Γράμματα, τὰς Ἐπιστήμας καὶ τὰς Τέχνας ἐπεληούσαν ἐν Ἑυρώπῃ Ἀναγέννησιν, οἱ στυλοβάται καὶ οἱ ληξυταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅποιοι ἦσαν οἱ Μπουαλιὼ, Μενόζ, Ρακίνας, Λάφονταν, Bois-Robert, Perrault καὶ Desmariets κλπ. ἐν τῇ Γαλλίᾳ, καὶ οἱ Dryden, Temple, Wotton, Rymer καὶ λοιποὶ ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ, διχρόθησαν εἰς δύο στρατόπεδα ἀντιμαχοῦντα περὶ τοῦ «ἄν οἱ σύγχρονοι πνευματικοὶ παράγοντες κατέβαλον τοὺς κλασικοὺς Ὀμηρον, Ἐυριπίδην, Βιργίλιον κτλ.» καὶ ἡ ἰδέα, ὅτι ἐν τέλει, τόσκι φωστῆρες ἐκλίναν, ἵνα παραδεχθῶσι διὰ τῆς μνημειώδους ἐκείνης τοῦ Μπουαλιὼ ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Perrault ὅτι ἀκαίτοι ἀντέχρονον τὸν περιφρονητικὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου ἐπεκρίνοντο οἱ ἀρχαῖοι, ἐν τούτοις παρεδέχοντο, ὅτι ὁ αἰὼν τοῦ Λουδοβίκου XIV ἦτο ὑπέρτερος κατὰ πολὺ, οὐ μόνον γενικῶς ὄλων τῶν ἐποχῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ κατὰ μίαν ἐλάχιστην ἐποχὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρώμης» γενεῶ

λέγομεν, πεποιθήσιν ἀρχάξαντων, ὅτι ἀνερχόμενός τις λυσιπλοῦς γίγται, μὴ δέ-
πων συνήθως περὶν τοῦ κύκλου τῆς ἐποχῆς του.

Ἀπὸ τοιοῦτης πεποιθήσεως κινούμενοι, ἐγκαταλείπομεν εἰς ἄλλους ἄρ-
μοδιωτέρους τὸ παρὸν καὶ ἡμεῖς, ἐφ' ὅσον ὁ θευλὸς τῆς περιεργείας μας γινώσκει,
ἀνοτρέχουμεν τὸ πρὸ ἑλθόν, ἔτοιμοι νὰ σταθῶμεν, εὐθὺς ὡς καὶ δυνάμεις μας ἄρ-
χίσουν νὰ κλονίζονται.

Τὰ γράμματα, ὁ νοῦς ὁ φιλολογικὸς, αἱ τέχναι καὶ αἱ Ἐπιστήμαι, κατό-
πιν μιᾶς μακραιωνοῦς νάρκης, ἀνάστησαν καὶ πάλιν ἐν Ἰταλίᾳ κατ' ἀρχαίαν, τὸν
Ἰόν αἰῶνα, ἀναμογλεύμενα ἀπὸ τὸν παρμενίδην καὶ πανίσχυρον μοχλὸν τῆς
Ἑλληνικῆς διανοητικότητος.

Ὁ Ἐρμανουὴλ Χρυσολωρᾶς κατήλθε πρῶτος τὸ 1396 ἀπὸ τὸ Βυζάντιον—
τὴν τότε ἑστίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ—εἰς τὴν Φλωρεντίαν καὶ ἐδίδαξεν
Ἑλληνικὴν φιλολογίαν. Τοῦτον ἠκολούθησαν, Πλήθιον ὁ Γερμαντὸς, Γεώργιος
Τραπεζοῦντιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Μετ' οὗ πολὺ τὰ πρῶτα κύματα τῆς συντελουμένης διανοητικῆς ἐπαναστά-
σεως ἔφερον εἰς τὴν αὐχμηρὰν καὶ ἄγονον ἐτι πνευματικὴν παραλίαν τῆς Ἰ-
ταλίας τὰ ὀνόματα τῶν Paolo Uccello, Ghilberti, Donatelo, Da Vinci,
Perugino, Raphael, Michaelo Angelo καὶ ἄλλων τὰ ὅποια χρησιμεύ-
οντα ὡς φωτῶρις, ἐν μὲν τῇ Γερμανίᾳ ριζώσαντα βαθύτατα ἀνέδειξαν τοὺς Eras-
mus, Reuchlin, Brant καὶ λοιποὺς μεγάλους ἀνεμορροτᾶς, εἰς δὲ τὴν
Ὑλλανδίαν ἡ τέχνη τῆς ζωγραφικῆς διὰ τῶν περιτράνων καλλιτεχνῶν αὐτῆς
Van Dyks, Matsys, Memling, Leyden, ἠτοίμασαν τὸν δρόμον τοῦ με-
γίστου Rubens. Ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ τὸ πνεῦμα ἀνίσταμενον ἠρ-
μήθη εἰς ἐρεῦνας καὶ ἀποικισμούς καὶ θρησκευτικὰς μεταρρυθμίτας.

Ἐν Ἀγγλίᾳ σχεδὸν ὅλη ἡ πνευματικὴ κίνησις περιώρισθη εἰς τὴν φιλο-
λογίαν καὶ τὴν Γλωσσολογίαν. Ἀπειράριθμοι Ἄγγλοι κατήλθον εἰς Ἰταλίαν
καὶ ἐσπούδασαν ὑπὸ τοὺς μεγάλους τότε φιλολόγους, μεταφέροντες ὀπίσω εἰς
τὴν πατρίδα των τοὺς σπόρους τῆς ἀνθήσεως ἐκείνης, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνεδί-
στησε μετ' ὀλίγον ἡ ἀεποχὴ τῆς Ἑλισσάδεας, ὁ χρυσοῦς θεῖλος ὅτι αἰὼν τῆς
Ἀγγλικῆς φιλολογίας.

Ἐρρῆκος ὁ VIII ἐκολοκλεύετο νὰ τὸν ἀποκαλῶν «ἑταρμμένον φιλόλογον».
Οἱ Shakespeare, Marlowe, Bacon, Ben Jonson, Milton καὶ λοιποὶ
ἐνεπνεύσθησαν ὅλοι καὶ ἀνεδείχθησαν ὅλοι ὑπὸ τὴν ἀνχμὸν ἡλευσιν ἐκείνην.

Εἰς τὴν Γαλλίαν, αἱ πνευαὶ τῆς ἀνεργονήσεως ἔσχον ἰσχυροτάτην ἔντασιν
καὶ εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν. Ποιηταί, ὡς οἱ Clément Marot
ὁ ἐγκαινισατῆς τῆς νέας γαλλικῆς ποιήσεως, ὁ Villon καὶ ἡ «Πλειάς» καὶ τέλος
οἱ Desportes, d'Aubigné, Bartaut, καὶ Régnier, ὡν χαρακτη-
ριστικὸν κοινὸν ἡ προσπάθειαι νὰ δώσουν εἰς τὸν στῆχον «ἀδιάλειπτον ἄρμονίαν»
καὶ εἰς τὸν ρυθμὸν «παραλλελήνην μεγίστην» καὶ πεζογράφοι, ὅπως οἱ Comines,

Calvin, Montaigne, Rabelais, εμπνέονται ζωογονούμενοι από τὰς πνεύσας ἐκείνας τῶν Ἀναγεννητῶν.

Χαρακτηριζομένης «ὡς περιόδου τῶν ἀρχαρίων» τῆς 13ης ἐκτονταετηρίδος, ἐν τῇ Ἰταλικῇ φιλολογίᾳ, ἡ ἀπὸ τοῦ 1283 μέχρι τοῦ 1348 περίοδος χαρακτηρίζεται ὡς Δάντειος ἐποχὴ.

Ὁ Guinicelli ὁ «τελευταῖος τῶν ἀρχαρίων» ἀρτύσας τὸν λυρισμὸν τοῦ μετὰ φιλοσοφικὰς ἰδέας, ἔφρυσεν τὸν σπόρον τῆς μετὰ ταῦτα ἀναφάνσεως ἐν Τοσκάνῃ σχολῆς τοῦ «dolce stile nuovo» ἧς οἱ κράτιστοι τῶν ἀντιπροσώπων ἦσαν ὁ Guido Cavalcanti καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Dante Alighieri, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα «Vita Nuova» καὶ «Canzoniere» περιχλεύουν τὴν ὑψίστην καὶ τελειοτάτην τοῦ λυρισμοῦ ἔξαρσιν, ὅπως τὸ «Convivio» εἶνε σημερινὸν διὰ τὴν ἰστέριαν τῆς φιλοσοφίας, τὸ «De Vulgari Eloquentia» διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας.

Ἐκείνο ὅμως τὸ ὅποιον κατέταξεν αὐτὸν ὡς τὸν μέγιστον ποιητὴν τῆς Ἰταλίας καὶ ἓνα ἐκ τῶν δύο ἢ τριῶν ἐτέρων ποιητῶν τοῦ κόσμου, εἶνε τὸ ἀριστοτέργημα τοῦ «Commedia» τὸ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων λαβὸν τὸ ἐπίθετον «Divina». Εἰς πάθος, εἰς σοφίαν, εἰς ὕψος, καὶ ἐκδήλωσιν μιᾶς ἰσχυρᾶς προσωποποιήσεως, τὴν ἰσχυροτάτην αὐτὴν διήγησιν ἐνδὸς ταξιδίου μέτῳ τοῦ Ἄδου, τοῦ Ἡζακχιστηρίου καὶ τοῦ Πηραδείσου οὐδαίς, οὐδέποτε ὑπερέβη. Ἄν πηρέσθωμεν τοὺς Cecco Ascoli, Domenico Cavalca, Giordano Rivalto, Compagni καὶ Villani ὡς καὶ τὸν Mussato ἰσάμβεθα πρὸ τοῦ Francesco Petrarca τοῦ ὁποίου ἡ φήμη κυρίως ὡς λυρικοῦ ἐπέζησεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ τοῦ ὁποίου ἡ τεραστία ἐπίδρασις ἐγένετο βαθεῶς αἰσθητῆ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Κατόπιν τούτου προβάλλει ἡ ἰσχυρὰ μορφή τοῦ Giovanni Boccaccio, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἐπὶ τῆς γενεολογίας τῶν θεῶν καὶ περὶ τῶν περιχλεύων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῆς ἀρχαιότητος εἶνε μνημεῖα ἀπεράντου μαθήσεως. Τὸ δὲ «Δεκαήμερόν του», ἡ συλλογὴ δῆλον ὅτι ἐξ ἑκατὸν διηγήματιων, ἐσκίασε τόσα του ἄλλα πεζογραφήματα καὶ στιχοτυπήματα. Τὸ ὕψος τοῦ ἔργου τούτου δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἀξιολογήστου ὅσον ἡ ἐλεῖ ἐξελισσομένη βαθεῖα γνώσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἐν γένει.

Μεγάλοι συγγραφεῖς διαφόρων ἐθνῶν ἠντιλήσαν ἐκ τοῦ «Δεκαήμερου» τὰ ἔμματα τῶν ἔργων τῶν.

Πάντες οἱ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς περιλκμποῦς ἀναγεννήσεως ἀναδειχθέντες ποιηταὶ ἐν Ἰταλίᾳ σφύρονται ἐπὶ τῆς τροχίως τῶν τριῶν ἀστέρων τῆς «Τοσκάνης».

Ἡ περίοδος αὕτη διακρίνεται καὶ ἐκ τῆς παγιώσεως τῆς ἐθνικῆς, κλασσικῆς φιλολογοικῆς Ἰταλικῆς γλώσσης. Οἱ φροδοὶ ἀγῶνες τῶν «καθαρσυσιατικῶν» ὧν ἠγεῖτο ὁ Bembo καὶ οἵτινες ἐπέδωκον τὴν ἀναγνώρισιν ὡς φιλολογοικῆς γλώσσης τῆς Φλωρεντινῆς, καὶ τῶν «μαλλιχαρῶν» τῶν ἐπιζητούντων τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τῶν τύπων τῶν ἄλλων διαλέκτων, ἔληξαν διὰ τοῦ θριᾶμβου τῶν πρώτων, Πηραδαλλομένου τοῦ Ἀριστοῦ καὶ Bojardo καὶ

τερχίνεται ή έπελούσα μεταβολή τελείως. Ούτος υπερέχει κατά την φαντασίαν έκεινον, του οποίου τό έργον άκολουθεί. Άλλά είνε κατάρηλον ότι έργον είνον τό «Orlando Furioso» δέν θά κατώρθου νά θριαμβεύστ, μέτω των αιώνιων είνή δια της άπόλύτου τελειότητος και του κάλλους αύτου.

Ο Niccolo Machiavelli, ό αντίπρόσωπος της «πολιτικής βασιότητος» του αιώνος του, άδικούμενος ένίοτε ως συνηγορών δήθεν υπέρ μιας καταστάσεως πραγμάτων, ένθ' μόνον είνε ό άπλούς αντίπρξεός της άρηθανάτισθ δια του έργου του, «Il Principe», εις τό όποϊον πρηνάτεύεται την ίδρυσιν ένός νέου κράτους και υποβάλλει ως πρωτότυπον τό δουκάτον της Romagna, έπιως ίδρύθη και διωλήθη τούτο πρηνά του Κρίστου Βοργία. Το πολιτικόν ιδεώδες του Μχιαβέλλη ήτο ή ίδρυσις μιας δημοκρατίας όπως υπήρξεν ή Ρώμη και και εις τό «Discorsi sopra la prima Deca di Livio» χρητισμοποιών ως πύσσλον τον Λίβιον άναρχά όπως έκλυμπύνη, έπ' αύτου τας θεωρίας του τάυτας.

Η περίοδος αύτη περίοδος (1450—1595) κλείεται με την τρηνικήν μορφήν του Έρικούτου Έχστου του προσηγορευτος εις την «Gerusalemme Liberata» του νά έλφράτ, τό βιβλίον του και εις κριτικές θρησκευτικές άποψημα, τό όποϊον του κατέκτισ την ψυχήν προκλήσιν έν τελει την περ φύσιν του.

Μετὰ του τρηνάυ τέλους του ποιητού αύτου άρχεται και ή μικρή «περίοδος» (1581—1750) της καταπτώσεως, εις την όποιαν ως άτης δίκτυον άνκλάμπει ό Αντώνιος Conti ό πρώτος εκ των Ιταλών των αισθανθέντων την έπίδρασιν του Σαίκτηρ και όστις δύνάται νά θεωρηθί ως πρόδρομος του Alfieri, της διαπίρου αύτης ψυχής ήτις, κατά την έπικλοσθήσικην περίοδον την γνωστήν ως «Risorgimento», προσεπήθητε δια των εις τα:—δύο τρηνάυτων του νά ίδρύσθ τό Έθνικόν Ιταλικόν Δράμα, όπως και ό Ugo Foscolo γεννηθείς έν Ζακύνθω, διακρίνεται δια τό κλασσικόν κάλλος των έργων του.

Η περίοδος «Risorgimento», με τον Αλέξανδρον Μαντίνι, τον ποιητήν των «Inni Sacri», «Cinque Maggio» τά μικτόρια ύψηλοσ λυρικού τάλάντου του «Conte di Carmagnola» και «Adechi»—τρηνάυται Σικεπηρεϊού μορφής—και του άριστουργήματος «Promessi Sposi» έπηρεασμένον υπό του Scott και με τον κρείστων από της 14ης έκονονατηριδος άναφανέντα λυρικόν, Giacomo Leopardi του όποϊου τό έργον βασιζεται επί μιας βαθύτάτης σπουδής των κλασσικών, ή δε έπαισιοδοσία του δικαιολογείται υπό της φυσικής αύτου άναπηρείας και των άλγεινών περιπεσιών της ζωής του, είνε τό τέκνον της έπιορής της Άγγλικής, Γερμανικής και Γαλλικής φιλοσοφίας.

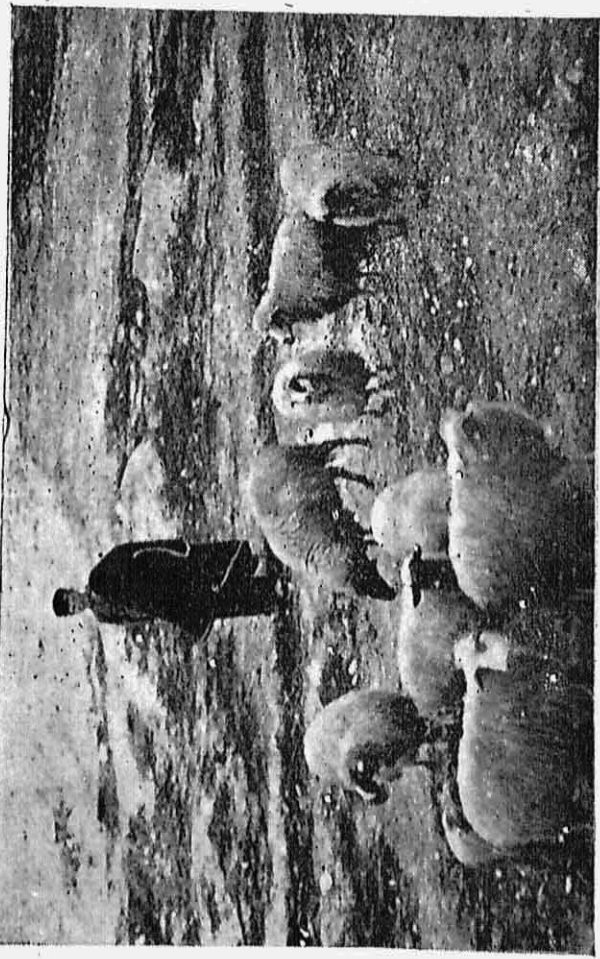
Η είσοδος εις την σύγχρονον φιλολογικήν έποχήν της Ιταλικής προυνι-άζει τον μέγιστον σύγχρονον της ποιητήν, Giosuè Carducci, ως σηκιοφόον της έπικρασίσεως και του ρωμηντισμού.

Τό εκ των έργων του, τό ήδη παγκοσμίως έξυμνούμενον, «Ύμνος 'στόν Σκηνά», τεχνικώς είνε ό θρίκμος της σημερινής Ιταλικής ποιήσεως του—μέτρου «sdruc-ciolo».

Είς τό ποιήμα τούτο δέν άπεικάζεται ούτε του Goethe ό «Μεριστοφελής» ούτε του Milton ό «Αούπερ» πάλλθ δ' ήττον ό «Διάβολος» της κρινής πα-

ΒΟΣΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

ραδότητος, ἀλλὰ τὸ στοιχεῖον τοῦ ἀντίπτου καὶ τοῦ ἐπαναστάτου κατὰ τῶν «μουχλιασμένων» καὶ ἀγόνων ἰδεῶν, ἐθῶν καὶ συνθηκῶν τῆς ζωῆς μας.

Τὸ περικρητότερον ἔργον του εἶνε οἱ «Odi Barbare» εἰς τὰς ἑποίας σχολαστικῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, αἴρεται συνηθέστερον εἰς τὸν πῦρον αὐστηρὸν κίρκισμὸν.

Ἄλλοι λυρικοὶ περιοπέης εἶνε ὁ Domenico Gnoli, Arturo Graff καὶ Enrico Panzacchi. Μυθιστοριογράφοις σημειοῦμεν τοὺς Antonio Fogazzaro, τοῦ ὅποιου ἡ «Miranda»—ἔμμετρον μυθιστόρημα—«Malombra» καὶ «Il Mistero del Poeta» ἔσχον καταπληκτικὴν ἐπιτυχίαν 25—35 ἐκδόσεις μέχρι σήμερον. Τὴν Mathilde Serao, γεννηθεῖσαν τὸ 1856 ἐν Πατρικίῳ καὶ ἐγκατασταθεῖσαν εἰς τὴν Ρώμην ὅπου, νομπευθεῖσα τὸν δημοσιογράφον E. Scarfoglio συνειργάσθη μολὴ του εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ μέχρι τοῦ 1905, ὅποτε εἰσῆλθε μονίμως εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ «Mattino» τῆς Νεαπόλεως. Τὰ μυθιστορήματά της, μερικὰ τῶν ὅποιων ἐξέλληγίσθησαν, καίτοι τὰ ἀσχημίζει ἡ ἑλληψίς ἀναλογίας, ὕψους καὶ ἐπεξεργασίας, ἴσως λόγω δημοσιογραφικῆς συνηθείας, ἔσχον μεγάλην δημοτικότητα καὶ πέραν τῶν Ἰταλικῶν ὁρίων.

Ὁ Edmondo de Amicis, ὁ δημοτικώτερος σύγχρονος ἐν Ἰταλίᾳ, πολυγράφος ροβερός, διχάζει τοὺς κριτικούς προκειμένου νὰ τὸν καταταξοῦν Ποιητὴν ἢ Παιδογράφον.

Κλείομεν τὴν περιορισμένην ἐπιθεώρησίν μας ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς φιλοσοφίας μὲ τὸ ὄνομα, τὸν περατατικὸν τῶν φιλοσοφικῶν τάσεων τῆς σημερινῆς Ἰταλίας, τοῦ D' Annunzio. Ὁ λυρικός καὶ διηγηματικός ποιητής, ὡς θεατρικός συγγραφεὺς καὶ μυθιστοριογράφος εἶνε σημαντικώτατος. Τὸ πολυποικίλον ἔργον του περιλαμβάνον ὅλα τα στοιχεῖα πραγματικῶν, κλασσικῶν, ρωμαντικῶν, συμβολικῶν, ἐβραχεται ἐπὶ μίας βαθείας γνώσεως τῆς Ἰταλικῆς καὶ ξένης φιλοσοφίας.

Ὁ δέκατος ἑξόσμος αἰὼν θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλειότερος εἰς τὴν Παλλικὴν φιλοσοφίαν. Εἰς ὅλους τοὺς κλάδους, πλὴν τοῦ λυρικοῦ, ἀνῆλθε τὰς ὑψηλότερας βαθμίδας.

Ὁ Malherbe παρ' ὅλων τὰς κριτώσεις του δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παρακλιηθῆ πρὸς τὸν Ronsard, τὸν φαινότερον ἀστὴρα τῆς «Πλειάδος» τῆς 16ης ἐκείνου τετρακτίδος. Σκοπὸς τοῦ Malherbe ἦτο ν' ἀποκαθάρσῃ τὴν ποίησιν, ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν καὶ Ἰσπανικὴν ἐπιρροὴν καὶ τὰς συμπαθείας τῆς πρὸς τὸν Ronsard. Καὶ τὸ κατώρθωσε θεσπέυσης οὔτω μὲ τὰς ἀλύσεις του ἐπὶ δύο αἰῶνας τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, ἣν ἠλευθέρωσε τέλος ὁ Victor Hugo.

Ὁ Mathurin Régnier ἀντατάσσεται κατὰ τῶν ἀστειρῶν κανόνων τοῦ «μετρορυθμιστοῦ» καὶ τὸ συνέβουλεύετο νὰ «laisser aller saplumé où la verve l'emporte».

Τὰς γνώμας τούτους τοῦ Malherbe θερμῶς ἀκπαθεῖς ὁ Boileau κατέ-

στης «γνώμονα τῆς ἐποχῆς» καθ' ὅσον συνέδραμον πρὸς τοῦτο ἡ συνεισικὴ κυριαρχία τοῦ Λουδοβίκου 14ου, αἱ ἐργασίαι τοῦ γοαμματικῆς Vangelas καὶ ἡ ὑπερβολὴ τῆς Ἀκαδημαίας τῆς ἰδρυθείσης τὸ 1635.

Ὅπως εἰς τὴν ποίησιν μεταρρυθμιστῆς ἦτο ὁ Malherbe, οὕτω καὶ ὁ Balzac, ὁ ἀπκαλούμενος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του «l'unique éloquent» ὑπῆρξεν ὁ μεταρρυθμιστῆς εἰς τὸν πεζὸν λόγον. Καίτοι δὲ ἐλλιπὴς εἰς ἰδέας προεξωμάλυνε τὴν ὁδὸν τοῦ Bossuet.

Δραματικῶς ὁ αἰὼν εὗτος ἀνέδειξε τρεῖς: Κορνῆλιον, Ρακίναν καὶ Μολιέρου τὸν Κράτιστον. Ἡ τραγωδία ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶνε «τυγχρὸν ἐθνικοῦ πνεύματος προϊόν». Παραβαλλόμενον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν τραγωδίαν ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν Ἀγγλικὴν ἀφ' ἑτέρου μειονεκτεῖ κατὰ πολὺ. Οὕτε ὁ Κορνῆλιος, οὕτε ὁ Ρακίνας δύνανται, οὕτε πρὸς στιγμὴν νὰ πλησιάσῃ τὸν Σοφοκλῆν καὶ τὸν Σαίξπηρον. Ἄλλ' ὁ Μολιέρου εἰς τὴν σφαίραν τοῦ τῆς «ασαυρικῆς κωμωδίας» εἶνε ἀτύχητος.

Τρεῖς τάξεις συγγραφέων ἀνεδείχθησαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον: οἱ ἠθογράφοι, ἀπομνημονευματογράφοι καὶ ἱεροκήρυκες.

Πλὴν τῶν ἠθογράφων Rabelais καὶ Montaigne, ὁ Pascal θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν ἐξόχων πνευμάτων, οἱ σκέψεις τοῦ ὁποῦ ἐπὶ τῆς ὀρθότητος ἐκτιμῶνται μεγαλῶς ὑπὸ τῶν ἀλυγομάχων ἑνώθ' δὲν εἶνε ἄλλο τι, εἰμὴ τὰ μεταρσιώδη «παρακλήρηματτα» ἐνὸς ἐπιστηματικῆς νοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκ τρόμου, ζῆλον δὲ τελειῶς πρὸς τὸ πρῶτον ὀρθοκευτικὸν αἰσθημα.

Ὁ Descartes εἶνε ὁ φιλόσοφος, τοῦ ὁποῦ αἱ σκέψεις ἐκυριαρχήσαν ὅλης τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος.

Τὸ ἔργον τοῦ «Discours sur la Méthode» ἐθεμελίωσε τὴν φιλοσοφικὴν βίαν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθη ὅλη ἡ τέχνη καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου 14ου.

Ὁ Rochefoucauld, μεταξὺ τῶν ἀπομνημονευματογράφων ὁ κράτιστος, λόγῳ ἰδίᾳ τῶν σχέσεων τοῦ πρὸς τοὺς ἄνδρας τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς βασιλείας γνώσεώς του ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων ὅλων τῆς «Σφενδόνης», συγγράφας τὰ περίφημα «ἄξιώματα», ἀρῆνει δι' αὐτῶν ν' ἀναφάνηται ἡ γεντρικὴ ἰδέα του, ὅτι «κέντρον καὶ βίαις τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως καὶ ἐνεργείας εἶνε «l'amour propre».

Ἐκ τῶν τριῶν διασημῶν ἱεροκηρύκων τοῦ αἰῶνος Bossuet, Bourdaloue καὶ Massillon, διασημότερος εἶνε ὁ πρῶτος καὶ ἀριστοτέρημα τῶν τῶ «Histoire des Variations des Eglises Protestantes».

Τὸ δευτέρον ἡμισυ τοῦ 17ου αἰῶνος παρουσιάζει νέον τύπον εἰς τὴν φιλολογίαν, τὸν δογματισμὸν τὸν ὁποῖον ἀνέλαθεν ὁ Boileau διὰ τοῦ ἀριστοτεργήματος αὐτοῦ «Art Poétique» εἰς τὸ ὅποσον θέτει τὴν ἀρχὴν ἐνὸς ἀμεταβλήτου καὶ ἀπροσώπου κριτηρίου ἐν τῇ ποιήσει: «Rien n' est beau que le vrai, le vrai seul est aimable».

Τὸ τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου 14ου λαμπρύνουν τὰ ὄνυμα τοῦ Fenelon τοῦ συγγραφέως τοῦ «Γηλεμάχου» τοῦ La Bruyère, οἱ «Χαρακτῆρες» τοῦ ὁποῦ ἐνέπνευσαν κατόπιν τὸν Μοντεσκίε καὶ τὸν Le Sage καὶ

τὸν Saint-Simon, ὅστις τὰ «Mémoires» του ἤρχισε νὰ γράφῃ ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἡλικίας του.

Ὁ 18ος αἰὼν ἐμφανίζεται μὲ νέας πνευματικὰς τάξεις, τὸ κορύφωμα τῶν ὁποίων παρήγαγε τὴν μεγάλην Γαλλικὴν ἐπανάστασιν.

Ὁ Bayle (1647—1706) εἶνε ὁ συνεχιστὴς κρίσεως μεταξὺ τοῦ Montaigne καὶ τοῦ Voltaire. Τὸ δὲ περίφημον αὐτοῦ «Dictionnaire» εἶνε ὁ πρόδρομος τῆς «Encyclopédie» τοῦ Diderot.

Ἐν ὄνομα κυριαρχεῖ καθ' ὅλον τὸν αἰῶνα τούτον τὸ τοῦ Βολταίρου Ἄλλ' δι' ἡμᾶς ἀκατανόητος ἢ ἐξοκνηθεῖσθαι περ' αὐτοῦ πνευματικὴ ἡγεμονία ἐφ' ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἀφ' οὗ οὐδὲ ἐν τῶν βιβλίων του εἶνε βιβλίον «πρώτης γραμμῆς».

Τὰ δράματά του εἶνε κυριολεκτικῶς ἀλλόθιστα καὶ τὰ ἱστορικὰ του ἔργα — θαυμαστά ὑπὸ τινὰς ἐπιφύεις — ἀπελιπιστικῶς ξηρὰ, ἀμποιῦσι.

Πράγματι ὅμως ὁ Βολταίρος εἶνε τὸ μέγιστον ὑπόδειγμα τῆς εἰρωνείας εἰς τὴν φιλολογικὴν τέχνην. Λατρευόμενος ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ὡς θεοῦ καὶ γευθεὶς ὅλας τὰς γλυκύτητας τῆς δόξης ἐν τῇ ζωῇ, δὲν ἀφῆκε τίποτε ὑπίσω του δυνάμενον νὰ ἐπιζήσῃ, πλὴν ἐνὸς πρῆγματος, τοῦ ὀνόματός του.

Διὰ τῶν ἐπιθέσεων του κατὰ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑπερευλαθείας, κατέστησε ἀνίκανον νὰ ἀναλάβῃ πλῆρον τὴν ἐκκλησίαν ἐν Γαλλίᾳ.

Μέχρι καὶ σήμερον ἐτι αἱ μεγάλοι μᾶζαι τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ «Βολταίριζου». Ἴσως εἰς τοῦτο ὀφείλεται καὶ ἡ ὑστεροφημία του.

Διὰ τοῦ Beaumarchais (1732—1799) ἡ κωμῶδια νεωτερίζει εἰσάγουσα τὴν πολιτικὴν σάτυραν. Ὁ περίφημος «Κουρεύς τῆς Σαβίλλης» ἔσχε καταπληκτικὴν ἐπιτυχίαν, σατυροῦζων ἀνηλεῶς τοὺς εὐγενεῖς λέγων δι' αὐτούς: «Ils se sont donné la peine de naître».

Ἐπιερχόμενοι εἰς τὴν 18ην ἐκτονταετηρίδα βλέπομεν ἐπὶ τῆς προμετιπίδες τῆς δύο ὀνόματ'α Montesquieu καὶ Buffon. Ἁ) πρῶτος ἐνεκαίνισσε διὰ τοῦ ἔργου του «Considérations sur la grandeur et la Décadence des Romains» τὴν εἰσαγωγὴν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καὶ διὰ τοῦ «Esprit des Lois» μετεχειρίσθη πρῶτος ὡς φιλολογικὸν θέμα τὰ νομικά. Ὁ δὲ Buffon ἔλαμψε εἰς τὴν «Φυσικὴν Ἱστορίαν» ὅ,τι ὁ Μοντεσκιε εἰς τὴν δικαστικὴν.

Μετὰ τὸν Βολταίρον ἀναμφιδόλιως ἔπεται ὁ Ρουσσώ, ὅστις ἤρχισε τὸ φιλολογικὸν αὐτοῦ στάδιον μὲ μίαν ἐπιθεσίν του κατὰ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης (Discours sur les Sciences et les Arts) συγκλονίσας τὰς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἰδέαν ἐνὸς φυσικοῦ κράτους. Τὸ μυθιστόρημά του κατόπιν, «La Nouvelle Héloïse» ἔλαμψε καταπληκτικὴν αἰσθησιν, ἢ δὲ πραγματεία του ἐπὶ τῆς «Ἀγωγῆς», ὁ «Λιμίλιος» παρήγαγε ἐντύπωσιν τεραστίαν· τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὸ «Κοινωνικὸν Συμβόλαιον» τὸ ὅποιον ἐχρησίμευσεν ὡς κεντρικὸς καὶ πανίσχυρος παράγων εἰς τὰς σκέψεις τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ 1789. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν σήμερον ὁ Rousseau κυριολεκτικῶς καταρρονεῖται.

Ὁ μέγιστος ἐγκαινιστὴς τῆς 19ης ἐκτονταετηρίδος εἶνε ὁ Σατωμπριάν

(1768 - 1848). Το κύριον συστατικόν του συγγραφέως τούτου εἶνε ἡ μελαγχολία, ἣτις γνωρίζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα «le mal du siècle» καὶ τὴν ὁποίαν συναντῶμεν εἰς τὸν Γκαίτε, τὸν Βύρωνα καὶ τὸν Ἄϊνε.

Τὸ καλλίτερον ἔργον του εἶνε ἀνκρυβόλωσ, «Le Génie du Christianisme» διὰ τοῦ ὁποίου εἰσήχθησαν εἰς τὴν φιλοσοφίαν αἱ γοηταῖοι τοῦ μεσαιῶνος.

Ἡ Madame de Staël, εἰς ἑτέρου ἐκπροσωπεῖ τὴν συνέχειαν τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν. Τὸ σπουδαιότερον τῶν ἔργων της, «De l'Allemagne» ἐχρησίμευεν ὡς ὁδηγὸς τῶν Γάλλων νὰ γνωρίσουν τὴν Γερμανίαν.

Ἡ Λαμάρτινος, ὁ ποιητὴς τῶν «Méditations» θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν ὡς ὁ κρῆτιστος τῶν ποιητῶν τῆς Γαλλίας· ἄλλοι δὲ λέγουσι ὅτι αἱ δάξναι ἀνήκουν εἰς τὸν Βικτωρ Οὐγγώ. Ὁ καταπλήσων εὐτος συγγραφεὺς εἶνε ἴσως ἡ πληρεστερά προσωποποίηση τοῦ Γαλλικοῦ πνεύματος κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα. Τὸ πρῶτον ἔργον του «Odes et Ballades» τὸν ἀνίδειξε ἡγήτορα τῆς ποιήσεως. Τὸ «Les Orientales» εἶνε ἔργον πλήρης γοητείας καὶ χρωματισμοῦ. Ἰσως τὸ λαμπρότερον μέρος τοῦ ἔργου του εὐρίσκεται εἰς τὸ «La Légende des Siècles». Τὸ δραματικὸν ἔργον του εἶνε κατώτερον καὶ τὰ πεζὰ του ἀκόμη.

Τὸ δράμα του «Βρυάνης» ἐχρησίμευσε ὡς πηλίστερον τῶν ρομαντικῶν καὶ κλασσικῶν καὶ εἰδικε ἀφορμὴν εἰς τὸν Θεόφιλον Γκωτιέ νὰ καταστῇ περιφνητής.

Τὰ μυθιστορήματα τοῦ Hugo, ἡ «Παναγία τῶν Παρισίων», «Οἱ Ἀθλοῖοι» καὶ οἱ «Ἐργάται τῆς Ἐκκλησίας» περιέχουν ἐξίχιστα χωρία.

Αἱ ἰδέαι του πτωχὰ καὶ συνήθως τετριμμέναι· καταπληκτικὴ ὄμως ἡ μεγαλοτροπία του. Καὶ τοι ἐν Γαλλίᾳ ἔχει σχετικῶς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἣν καὶ ὁ Σαίξπηρ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὁ Γκαίτε ἐν Γερμανίᾳ, ἐν τούτοις μέρους πολὺ τοῦ ἔργου του ἀπέθικε ἤδη. Ὁ Ἄϊνε τὸν ἐχρηκτῆριεν ἐπακρυβόλως εἰπὼν: «Ὁ Οὐγγώ ἦτο ὄλος φωτιὰ ἀπ' εἴω καὶ πάχος ἀπὸ μέσσο».

Αἱ ἀδυναμίαι του—πρυτανεύει ἡ πομπώδης ρητορικὴ αἰα—προδίδονται συνήθως ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ τῶν ἀντιθέσεων, ὅστις τὸν κατέχει· νεώτερός τις κριτικὸς εἶπε δι' αὐτὸν, ὅτι εἶνε ἡ ἀντίθεσις προσωποποιημένη.

Ἄλλὰ ὡς στιχοπλόκος καὶ στιχολαξευτής καὶ σωρευτής εἰπόνων ὁ Βικτωρ Οὐγγώ εἶνε ἀπαράμιλλος.

Καίτοι μωθητής τοῦ Hugo ὁ Ἀλφρέδος Μυσσέ ἔχει ποιητικὴν τινα φλέβα ἀτομικὴν. Αἱ «Νύκτες» του καὶ ἡ «Ἐλπὶς εἰς τὸν Θεόν» εἶνε ποιήματα μὲ χρωματισμὸν μᾶλλον κλασσικισμοῦ ἢ ρομαντισμοῦ.

Ὁ Ἀλφρέντ ντὲ Βινί, σύγχρονος τῶν ρομαντικῶν διαφέρει κατὰ πᾶσα τούτων. Τὸ χρακτικόν αὐτὸν εἶνε ἡ εἰταγωγὴ φιλοσοφικῶν ἰδεῶν εἰς τὴν ποίησιν. Ἡ φιλοσοφία του εἶνε ἡ τῆς ἀπισιοδοξίας καὶ ἡ ἠθικὴ του ἡ τῶν στωϊκῶν.

Ὁ Θεόφιλος Γκωτιέ, διὰ τοῦ ἔργου του δημιουργεῖ τὸν σταθμὸν μεταξὺ

τῆς ποιήσεως τῶν ρομαντιστικῶν καὶ τῶν Παρνασσικιστῶν. Ἐδῶκεν ὑποδείγματα τῆς «poesie plastique» καὶ ἐνεκαίνιασε τὴν θεωρίαν «ἡ τέχνη διὰ τὴν τέχνην».

Οἱ Παρνασσικοὶ ἢ Παρνασσισταὶ (Parnassiens) ὠνεύθησαν εὐτὼ ὡς ἐκδώσαντες κατὰ τὸ 1836 μίαν συλλογὴν ποιημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «Parnasse contemporain». Ἐομοιωτικὸν τὴν σχολὴν τῶν εἶνε ἡ προσπάθεια νὰ μὴ παρυσιασθῆ ὁ ποιητὴς εἰς τὸ ἔργον τοῦ τίποτε τὸ προσωπικόν. Ἀρχηγὸς τῆς σχολῆς ὑπῆρξεν ὁ Leconte de Lisle ὅστις, γράψας τοὺς καλλιτέρας στίχους κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ δὲν ἠδυνήθη ὁμοίως ν' ἀποφύγῃ παντελῶς ὁ,τι ἐπεδίωξε διὰ τῆς σχολῆς τοῦ: τὴν ὑποκειμενικότητα. Εἰς τὸ βιβλίον τῶ ἐντι τῆς ποιήσεως τοῦ μαγεύεται ἡ πλέον ἐκλελυμένη καὶ ἀσυγκράτητος λύπη.

Εἰς τὸ ἐκ τῶν καλλίστων τετρακτίων τῶν ποιημάτων τοῦ (poèmes anti-ques Poesies diverses) «ἡ Μεσημβρία» λέγει:

*« Ἀνθρώπε, ἂν μὲ τὴν καρδίαν γεμάτην μὲ χαρὰ ἢ πόνο
περνοῦσες ἄστους λαμπυρίζοντας ἀγροὺς τὸ μεσημέρι,
Φῶγες ἢ Φύσες εἶνε στεῖρα καὶ ὁ ἥλιος κατατρῶγει:
Τίποτ' ἐδῶ δὲν εἶνε ζῶντανῶ, χαρμίσουν ἢ λυπημένο».*

Ἰδίως ὁμοίως τὸ ἐπιδιωχθὲν ἰδίωμα τῶν Παρνασσιστῶν χάνεται διὰ τῶν ἔργων τοῦ Sully—Prudhomme (Stances et Poemes, les Epreuves, les Solitudes, les Vaines Tendresses) ὅπου ὁ ποιητὴς τῶν ψιλλεῖ τὴν «ἐσωτερικὴν ζωὴν», περιτυλισσόμενος εἰς τὸν ἐκυτὸν τοῦ, ἀνεκρινώσκων εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ διακρίνει ἐκεῖ τὰς πλέον λεπτὰς ἀποχρωσεῖς τῶν αἰσθημάτων τὰ ὅποια ἀποδίδει μὲ ἐν ἀκαταμάχτην θεληγῆτρον διὰ τὰς εὐγενεστέρους ψυχὰς καὶ ἀνετηχους καρδίας.

Ὁ François Coppée ἐρμηνευτὴς τῶν τρυφερωτέρων καὶ λεπτοτέρων ψυχικῶν συναίσθησεων, ἐφεύρει κυρίως τὴν δόξαν τοῦ εἰς τὴν μονόπρακτον αὐτοῦ κωμῳδίαν «Le Passant» (ὁ Διαβάτης).

Ὁ José Maria de Heredia εἶνε ὁ ἀνεκκινιστὴς τοῦ σοννέτου.

Ἐκάστον ἐκ τῶν «ἐνώμων σοννέτων», τὰ ὅποια ἀκρῆζον τὴν συλλογὴν «Trophées» εἶνε ἐν πραγματικῶν ποιήμα, ἐνῶ δι' ἄλλους τοὺς προγενεστέρους τὸ σοννέτον ἦτο ἡ βεδιασμένη σύνθεσις ἐντὸς ἐνὸς ὑποχρεωτικῶς περιωρισμένου καὶ στενοῦ σχεδίου μὲ κεκλεισμένον ὄριζοντα.

Μετὰ τοὺς Παρνασσικούς, ὡς ἀντίθρασις ἴσως, ἐνεκρινώθησαν περὶ τὸν Παῦλον Βερλαῖν, οἱ Συμβολιστῆ, οἱ ὅποιοι ἐπεδίωξαν τὴν εὐρεσιν ἐνὸς στίχου ἀκριβεστέρου, ἐκτάσεως βραχυτέρας καὶ μειώσεως τῆς τρυχότητος τοῦ ἤχου.

Μνημεῖα τῆς σχολῆς αὐτῆς εἶνε τὰ ἔργα τῶν Henri Régnier (Lendemain), Sites, Poèmes, la Cité, κλπ. τοῦ Jean Moreas (Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, γεννηθέντος ἐν Ἀθῆναις τὸ 1856) Les Syntes, ἐκδοθὲν τὸ 1884. Les Cantilenes 1886. Les Premières armes du symbolisme, 1889. Le Pèlerin Passionné, 1891 καὶ 1893. Poésies

(1886—1896)· 1898· Stances, I, I και II, 13.)· III—VI, 1900, τῷ Βέλγου Verhaeren, τοῦ Somain καὶ τοῦ Viélé—Griffin. Ἀλλὰ ἤδη ὁ Συμβολισμὸς πρῆλθε Οἱ Thierry, Guizot, Thiers, Mignet, Renan καὶ Taine, εἶνε τῷ ὄντι λομπρὲς ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ἱστορίας κατὰ τὸν αἰῶνα τούτου.

Ἡ Thierry (1795—1874) ἐδραῖωσε τὴν Γαλλικὴν ἱστορίαν ἐπὶ νέων βῆσεων. Τὸ ἀριστοῦργημα αὐτοῦ, βραβευθὲν καὶ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, εἶνε τὸ «Récits des Temps Mérovingiens».

Διὰ τὸν Guizot (1787—1874) δύνανται νὰ λεχθῆ ὅτι ἔλαβε τὴν ἱστορίαν, κοινωνικὴν ἐπιστήμην, βραβευμένην ἐπὶ μιᾷ ἐξιδιαισμένης καὶ λεπτομεροῦς ἐρεῦνης. Αἱ προσπιθεῖσαι αὐτῷ εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ ἀποδείξουν τὴν ἀμοιβαίαν ἐπιρροὴν τοῦ ἀτόμου ἐπὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς κοινωνίας ἐπὶ τοῦ ἀτόμου.

Ἡ Thierry (1797—1877) συγγράψας δύο μεγάλαις ἔργα «L' Histoire de la Révolution Française» καὶ «L' Histoire du Consulat et de l' Empire» ἀρῆκε διὰ τούτων ἕνα μνημεῖον τῆς μεγάλης διανοίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀξιοθουρακτοῦ φιλοπονίας αὐτοῦ.

Ἡ Mignet (1796—1884) εἶνε εἰς τῶν μεγαλειτέρων ἀγαθουργῶν. Συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς Ἐπανστασίας εἰς δύο τόμους μνημειώδεις· νηρηλιότητος καὶ λακωνικότητος εἶνε τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ συγγράμματος.

Ἡ Renan εἶνε ἴσως ὁ λεπτότερος καὶ καμψότερος Γάλλος πεζογράφος τοῦ 19ου αἰῶνος. Προσβίβεται διὰ τὸ ἱεραιεῖον, ἀλλὰ καὶ ἂ ἀποδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων, ὅ ὁ στόμαχος αὐτοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ χωνεύσῃ χριστιανικά δόγματα.

Τὸ μέγα ἔργον αὐτοῦ «Histoire de Origines du Christianisme» εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ «Ἡ Βίος τοῦ Ἰησοῦ» ἤγειρε μίαν τρομακτικὴν θύελλαν εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικὸς κύκλους, τὸν ἀφῆλναντισε.

Ἡ Taine (1828—93) κυρίως φιλόσοφος, ἀνεδείχθη καὶ ἠδύνατο μᾶλλον ὡς κριτικὸς.

Τὸ ἔργον αὐτοῦ «Les Origines de la France Contemporaine» ἐπὶ τριακονταετίαν ἀπασχολήσαν αὐτὸν δὲν εἶνε εἰμὴ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἐπιβιωχέντος σκοποῦ.

Σημαντικώτατα ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων αὐτοῦ εἶνε: «Essais de Critique et d' Histoire», «L' Idéal dans l' Art» κλπ. κλπ.

Ἀλλὰ ἡ κριτικὴ δόξα καὶ τὸ κριτικὸν φῶς τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, ὄχι μόνον εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ ὑπὸ τινος ἐπόψεως, εἰς τὴν περιλάμπουσαν φιλοσοφίαν, ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Sainte—Beuve.

Διὰ μιᾷς ἐνθουσιαστικῆς (1827) ἐπιθετικῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν «Odes καὶ Ballades» τοῦ Οὐγγῶ ἀπέκλιτε τὴν στενωπὴν αὐτοῦ φιλικῶς τοῦ ποιητοῦ ὅ ἡσυχῶς ἀκόμη τότε κριτικῶς.

Συνεργάτης ἐπιφανῆς τῆς Ἐπιθετικῆς αὐτοῦ τῶν δύο Κόσμων καὶ τῆς «E-

πιθεωρήσεως τῶν Πορισίων» ἐβραίωσε τὴν φήμην του οὐ μόνον διὰ τῶν «Causeries du Lundi» τὸ κάτοπρον τοῦτο τῆς ψυχῆς τῶν μεγαλειτέρων φιλολογικῶν κορυφῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἰδιαιτέρως καὶ κεχωρισμένως, ἐπὶ μιάς ἐκάστης τῶν ἐξοχότητων γενομένων σπουδῶν του.

Ἐρμηνευτὴς εἰς τὰς ὑψηλοτέρας φάσεις τῆς φιλολογικῆς κριτικῆς, ἀναλυτῆς καὶ ἐκτιμητῆς ὑπέροχος εἰς τὰς χαμηλοτέρας καὶ ἔχι ὁ ἀπλούς λογοκρίτης ὁ ἐγκωμιστὴς, ὁ σφαλματιευρέτης ἢ τεμπελουσνοψιστὴς, ἰδοῦ τὸ μεγαλεῖον τοῦ κριτικοῦ Sainte-Beuve.

Ἄλλα ὀνόματα μεγάλα μυθιστοριογραφίας τῆς ἐποχῆς αὐτῆς εἶνε τῆς Γεωργίας Σάντ, τοῦ Bayle, Balzac, Maubert, Zola, τοῦ μεγίστου τῆς σχολῆς τῶν «Νατουρχιστῶν», τῶν Δουμᾶ πατρὸς καὶ υἱοῦ τοῦ ὁποίου ἡ θεατρικὴ ἐργασία κυριαρχεῖ τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ 19ου αἰῶνος.

Ὁ Maupassant, — ρεαλιστὴς — διεκρίθη τελειοποιήσας τὸ μικρὸν διήγημα.

Μεταξὺ τῶν σημερινῶν διακρίνονται οἱ Ἄνατόλ Φράνς, τὰ ἔργα τοῦ ὁποίου «Le Crime de Sylvestre Bonnard», «Thais» «L'Écui de Nare» μιά σ.λλογὴ διηγημάτων ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέχουσαν θέσιν καταλαμβάνει τὸ «Le Procurateur de Judée», ἀξιοσύστατος κριτικὴ τοῦ Ποντίου Πιλάτου, μαρτυροῦν περὶ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ποιητοῦ τῶν.

Ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Πιέρ Λοτι» φιλότοურχος μυθιστοριογράφος Λουδοβίκος Βιῶ τοῦ ὁποίου δημοτικώτατον ἐκ τῶν ἔργων εἶνε ὁ «Ἡσρᾶς τῆς Ἰσλανδίας».

Ὁ Ἐδμόνδος Ροσταμὶδ δραματικὸς ποιητὴς, τοῦ ὁποίου τὸ ἀνγλιεῦς ρεκλαμαρισθὲν ἔργον «Σιντελλαίρ» ἠμύρωσε κατὰ πολὺ τὴν φήμην, ἦν ἀπέκτισε διὰ τῶν «Συρανὸς» καὶ «Ἀετιδέως».

Ὁ Ἰωβίλιος Λεμαίτρ, ποιητὴς, κριτικὸς καὶ δραματογράφος κυριαρχεῖ ὡς θεατρικὸς κριτικὸς. Αἱ «Θεατρικαὶ Ἐντυπώσεις» του δημοσιεύμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων» μαρτυροῦν περὶ αὐτοῦ.

Ἄνεσπερος τοῦ Σκίτσπερ ὁ ἀστὴρ κταυρῶζει ὅλην τὴν οἰκουμένην, καθιστῶν ἐνίοτε ὠχρὸς τοὺς ἄλλους σελαγιζοντας ἀστέρους εἰς τὸ πνευματικὸν στερέωμα τῆς χώρας τοῦ Ἀγγλίας.

Λάμπεις ὅμως ὡς αἱ τοῦ, Milton, Dryden, Temple καὶ Locke δυσκόλως συγκάλυπτονται, λόγῳ ἰδίᾳ τῆς εἰς ἕκαστον τῶν διανοητῶν τούτων ἰδιαιότητος ἀκτινοβολίας.

Κατόπιν ὅμως τούτων κατὰπτωσις ἐπέρχεται ἐφ' ὅλην γενικῶς τῶν κλάδων τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας, τῆς ὁποίας τὸν ὄγκον μόλις καὶ μετὰ βίας ἀπεργασμένως ἀγωνιζόμενοι, κρατοῦσιν, ὁ Goldsmith (1728—74), ὁ Sheridan (1751—1816), ὁ Gibbon (1737—94) καὶ ὁ Burke (1729—97).

Μόνον δὲ κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, οἱ Wordsworth (1770—1850), Scott (1771—1832), Byron (1788—1824), Shelley (1792—1822) καὶ Keats (1795—1821) συμπληρώνουσι εἰς τὴν ποίησιν τὸν θρίαμβον τοῦ ρωμαντισμοῦ, ἐνθ' ἡ δημοσιογραφία, λόγῳ ἰδίᾳ τῆς τραστίας

ανάπτυξιν τοῦ τύπου, καθημερινοῦ καὶ περιόδιου, λαμβάνει θριαμβευτικὴν ἀνύψωσιν.

Κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος κυριερχοῦν τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν Tennyson, Browning καὶ Ruskin, Mathew Arnold καὶ ἡ μεμεγιστή, κατὰ τινας, τῶν Ἀγγλιέων ποιητριῶν, Χριστίνα Ροσσέτη.

Ἄλλὰ καὶ ἡ μυθιστοριογραφία διὰ τοῦ χιουμοριστικοῦ πνεύματος τοῦ Dickens καὶ τῆς θαυμασίας κριτικῆς καὶ δημιουργητικότητος τοῦ Thackeray ἤρξατο νὰ ἀναφαίνεται.

Ἱστορικούς ὅπως τοὺς Green, Freeman, Macaulay καὶ Froude δὲν ἔχουν ὑπερτέρους τὰ ἄλλα ἔθνη.

Τοῦ δὲ Carlyle ἡ ἰσχυρὰ ψυχωσις εἰς τὴν ἀνατομίαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ ἡφαιστειώδους αὐτοῦ ὕψους, διέρχεται ἔλα τὰ στῦδα τῆς «Πρόζας» ἀφήνουσα θαυμαστά ὑποδείγματα.

Διὰ τῶν Davy, Darwin, Miller, Huxley, Chambers καὶ Bentham, ὅμως ἡ Ἀγγλικὴ ἐπιστήμη κατалаμβάνει ἀξιώλογον, ἂν μὴ τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν σφαίραν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν θεωριῶν καὶ ἀποδείξεων.

Μετὰ τὴν μετάφρασιν τῆς ἀγίας Γραφῆς ὑπὸ τοῦ Λουθήρου ἀρχεῖται ἀποτελεσματικῶς νέα περίοδος εἰς τὴν Γερμανικὴν φιλοσοφίαν.

Ὁ Λούθηρος ὡς ἀρχηγὸς κυρίως τῆς ἐκ Γερμανικῆς ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως γνωστὸς, συνέγραψε σημαντικωτάτους ὕμνους, ὁμιλίαις, κηρύγματα, ἐπιστολάς, «Tischreden», ὅλα δὲ εἰς γλώσσῃν κοινήν. Ὁ ἐκ τῶν διαθέρμων ὀπαδῶν καὶ φίλων του, Hans Sachs, «μπαλωματῆς» εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Νυρεμβέργην, ἀλλὰ καὶ συγγραφεὺς περιωπῆς. Ὁ Γκαίτε τὸν ἐξετίμησε πολὺ κατόπιν, ἀτεχνάει τὸν Λούθηρον «Ἀηδόνα τῆς Βυττεμβέργης», ὁ δὲ Ἀγγλος Carlyle εἰς τοὺς «Ἠρώς» τῶν ἀσχολεῖται πολὺ περὶ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ ἐπέπρωτο ἡ τόσον θριαμβευτικὴ τῶν Γερμανικῶν Γραμμάτων ἐναρξίς νὰ καταπέτῃ μετ' ἑλίγον λόγῳ τοῦ ἐκρηγέντος δεκαεταετοῦς φιλετινοῦ πολέμου, εἰς τὴν πλεόν στείρην καὶ ἄγονον περίοδον, εἰς ἣν περιήλθον ποτὲ τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι. Ἐνν περίοδον τῆς 17ης ἐκατονταετηρίδος εἰς τὰ τέλη τῆς ὁποίας μόνον ἀνεφάνησαν καὶ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας καὶ πλεόν δυσπρεσίτους κορυφὰς τῆς φιλοσοφίας, τὰ ὀνόματα τῶν Leibniz (1646—1716) Wolf (1679—1728) καὶ Tomasius.

Ὁ 18ος αἰὼν, μετὰ τὸν ψευδοκλασικισμὸν τῶν Ἰλλλων Μπουαλλὼ καὶ Ρακίνα, ὅστις κατέλαθε πρῶτον τὸν ἐν Λειψίᾳ ἄγονον καὶ ψυχρὸν καθηγητὴν Gottsched, ἐπέξετάθη δὲ μέχρις ἀκρόμῃ τοῦ Ἐδλτ φὸν Κλάιττ, χειρρατεῖται κάπως ὑπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ «Μεσσία» ἔργον τοῦ Κλόπστοκ.

Ἐὸ ἔργον τοῦτο κάποι οὐποβολιμαῖον ὑπὸ τοῦ «Ἀπωλεσθέντος Παρθείσου» τοῦ Μίλιωνος, καίτοι χρωματισμένον μετὰ τὴν βελεῖαν ρητορικὴν καὶ τὴν πολὺδακρυ αἰσθηματικότητά τοῦ αἰῶνος, εἶνε ὅμως ἡ πρώτη ἐκδηλωσις ἀληθοῦς πνεύματος καὶ πρωτοτυπίας, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Σάξ.

Ἡ προξενηθεῖσα ἐντύπωσις ἐκ τοῦ ἔργου τούτου, ἀρυτνίξει τὸ πνεῦμα τοῦ Wieland ἢ ἐνταῦθα τοῦ ὁπίου ἐκτεῖ εἰς τὰς συνθέσεις μυθολογικῶν ὡς ὁ « Ἀγάθων », « Μουταρίων », « Ἱστορία τῶν Ἀδελφικῶν », « Ἀρίστιππος » κλπ.

Ὁ Βίλχαντ ἴδρυσεν πρῶτος τὸ πρῶτον γερμανικὸν φιλολογικὸν περιοδικὸν « Ὁ Γερμανικὸς Ἔρμος ».

Ἄλλ' αἱ ἀληθέστεραι τάξεις καὶ πραγματικώτεραι ἐλάψεις διὰ τὴν τέχνην καὶ φιλολογίαν, ἴδρα τὴν κρίσιν καὶ τὸ ὄραμα, πειστητικώτατα ἐδιδάχθησαν (« Ἀμδουρικὴ Ἀρχιτεκτονική », « Λιτοκόντες ») καὶ περιτρώτως ἐσχαφηθίσθησαν καὶ ἐκλείσθησαν διὰ δραματικῶν διαχωρρωμένων ἐπὶ τοῦ καλλίστου Ἀγγλικοῦ τύπου (Mina von Barnhelm—ἡ πρώτη πραγματικὴ καὶ μοναδικὴ ἴσως μέχρι σήμερον Γερμανικὴ κωμωδία—, Emilia Galotti, Nathander Weise) ὑπὸ ἐνὸς ἀνδρὸς σπανίων προτερημάτων καὶ ἀδόλου ἐρωτῶς διὰ τὴν ἀλήθειαν, τοῦ Λέσσινγκ.

Ὁ Lessing εἶνε ὁ συνεκτικὸς κρίκος πρὸς τὸν Goethe καὶ Shiller ὅπως ὁ τελευταῖος πρὸς τὸν Grillparner καὶ τὸν Hebbel.

Ὅταν ὁ Rouisseau ἐλήρυσεν εἰς τὸν διανοούμενον κόσμον τὸ εὐχρηστικὸν τοῦ Ἀποῖσω εἰς τὴν Φύσιν, οἱ Γερμανοὶ, πικρὸς ἄλλου θερμότερον, ἐνεστερνίσθησαν τούτῳ, διότι τὸ πνεῦμα τῶν ἐλευθεριῶν ὑπὸ τὴν ἀποπνευματικὴν στάσιν τῆς Aufklärung (διακρῖσις) μὲ τὴν ὁπίαν Φρειδερίκος ὁ μῆγας καὶ ὁ αἰὼν τοῦ εἶχον « περχαγεμίσει » τοὺς λήρυγγας τῶν.

Τὴν ζέσιν τῆς στάσεως τῶν ἐπίτεινον διακπλάσιως αἱ μεθυστικαὶ ἀναλασίαι τῆς Γαλλικῆς μετὰπολιτευτικῆς ἀναστατώσεως, οὕτως ὡστε εἰς τὴν ἐκναστάσιν τῶν κατὰ τῆς τυραννικῆς ἰδεολογίας καὶ τῆς περχερότητος τῶν ἰδεωδῶν τῆς, ἦπως καὶ κατὰ τῆς κατὰδυναστεύσεως τῆς σκέψεως, τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἐθίμων, διέρρηξαν ὄλους τοὺς περιστλητικὸς φραγμαῖς καὶ κατὰ πολλὰς περιπτώσεις ἔδωσαν διεξῶδον εἰς τὴν ἐράζουσαν καὶ χαιμαχρῶδη περχερόταν τοῦ πνεύματος τῶν εἰς ἀπαντα γενικῶς τα βῆδη τῆς λεγορχερίας.

Ἡ περίοδος αὕτη γνωστὴ ὡς « Sturm und Draud » (Ὁβελλα καὶ σροδρότης) ἔχει ὡς ἐνὰ τῶν πρῶτων καὶ ἀριτερόνων ἀντιπροσώπων τῆς, τὸν Herder. τὰ ἔργα τοῦ ὁπίου « Ideen zur Philosophie der geschichte der menscheit » κλπ. ἐμπνέονται ἀπὸ τὰς πλείων λελογισμένων ἀντιλήψεων περὶ τῆς ζωῆς.

Αἱ ἀνατέλλουσαι ὁμῶς πνευματικαὶ ἐξοχότητες τῶν Γακίτε καὶ Σχίλλερ οὕσαι τόσον πρωτότυποι καὶ τόσον ὑπέροχοι δὲν ἐπηρεάσθησαν ὑπὸ τῶν νοσηρῶν οἰστρῶν τῆς ἐποχῆς αὐτῆς.....

Καταλήγομεν διαζόμενοι. Ἄλλὰ καὶ ἐν ἄλλῳ πως συνέτρεχεν ἡ πρότον θεδισμένης περιληπτικῆς αὕτη φιλολογικὴ ἀνακλόπησις. Ὅχι πρῶτοι ἀναμριβδῶς ἀνέν συμπεράσματος, ἐφ' ὅσον εὐριεκόμειθα τόσον ἐγγύς ἀκόμη εἰς τὰ κυκλῶντα ἡμᾶς καὶ ἐκίστην φιλολογικὰ πρόβοντα τῶν διανοουμένων τοῦ κόσμου. Καὶ πῶς ὅχι ἦτο δυνατόν νὰ κρίνα τις τὰ ἔργα τῆς σημερῶν, ἀρ' οὐκ τὸ ἀνα-

τέλλον αὔριον εἶνε τόνον σκοτεινόν καὶ τόνον χαλῶδες, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ἀξία τοῦ ὑπάρχοντος κρίνεται μόνον ἀπὸ τὴν σύγκρισιν τοῦτου πρὸς τὸ ἐρχόμενον;

Λισθανόμεθα ἐν τούτοις θαύματα, ὅτι καὶ μελέται νὰ τερατισθῇ καὶ διαβλέπομεν ὅτι καὶ τι τὸ καινοφανές ἀρχίζει νὰ ὑποφύσκη.

Τὸ πνεῦμα ἐν τούτοις τοῦ λήξαντος αἰῶνος καὶ τοῦ ἀρχομένου, στραφέν ἐφ' ὄλων γενικῶς τῶν ἐπιστημονικῶν, τεχνικῶν, ὀρθησκευτικῶν, κοινωνικῶν, πολιτικῶν, φιλοσοφικῶν κλπ. ζητημάτων, τελευταίως ἔσχε τρεῖς ὡς κυρίους τροποποιητὰς τοὺς Γαίν, Ρενάν καὶ Δαρβιν.

Ὁ Δαρβιν κυρίως μελετώμενος καθ' ἐκάστην πλεον ἐπισταμένως κατέστη δημοτικώτατος. Ἄλλα παράλληλως καὶ ἡ φιλοσοφία τῶν Ἀγγλων Στούαρτ, Μίλλ, Σπένσερ καὶ Μπρίν ὡς καὶ ἡ ἀπὸ τῆς γονιμοτάτης Γερμανίας διασπορά τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὕλισμου διὰ τοῦ μεγίστου Μπύχνερ (Δύναμις καὶ ὕλη - ὁ κατ' ἐπιστήμην ἄνθρωπος—Δαρβινισμός), τῆς «συστηματικῆς ἐξελιξίσεως» τοῦ Haeckel (Καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου· ἱστορία τῆς δημιουργίας τῶν ὀργανικῶν ὄντων κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους), τῆς ἀπικισοδοξίας τοῦ Schopenhauer τοῦ συνταρακτοῦ καὶ τοῦ Hartmann: (Ἡ φιλοσοφία τοῦ ἀσυνειδήτου) συνετέλεσαν εἰς τὸν ὀρίζηρον, τὸν πρόσκαιρον ἴσως τοῦ ἀσυνειδήτου, εἰς τὸν παγκόσμιον πνευματικὸν κύκλον.

Αἱ εἰδικαὶ πάλιν μελέται εἰς τὴν μεταφυσικὴν καὶ τὴν ψυχολογίαν, τῶν Γάλλων, Renouvier: (1815—1903. Essais de critique générale), Ribot: (Psychologie de l' attention, 1888, les Maladies de la Mémoire, les Maladies de la Volonté, les Maladies de la personnalité) Fouillée: la Philosophie de Platon, le Liberté et le déterminisme, l' Idée moderne du droit, la Science sociale contemporaine.)

Γαυγιά: (Esquisse d' une morale sans obligation ni sanction, l' Art au point de vue sociologique, l' Irreligion de l' avenir κλπ), ὑπῆρξαν ἐκ τῶν πρώτων συντελεστῶν.

Ὅ,τι ὁμῶς στολιζει τὰ πνευματικῶν διάδημα τοῦ κόσμου σήμερον, ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴν ἀπέραντον καὶ ἀπύθμενον βεταλείαν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Nietzsche, τοῦ ἀντροπέως τοῦ Καντισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, τοῦ ἀνορθοῦ μιάς ἀληθοῦς ἠθικῆς διὰ τῆς ἀγαλιώτου λατρείας τοῦ «Ἐγώ».

Καὶ πράγματι κεραλαιῶδες γεγονός εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἐποχῆς μας εἶνε ἡ χρεωκοπία τοῦ «φυσικισμοῦ» (naturalisme), καὶ γενικῶς ἡ χρεωκοπία τοῦ συστήματος τῶν σχολῶν διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἐποχὴ μας εἰς τὸ μέλλον ἴσως θὰ χαρακτηρίζεται.

Ἐκαστος προχωρεῖ ἀφ' ἐκυτοῦ, ἐγκλινηζων, ἢ μιμούμενος, κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ἰδιοσυστασίαν ἢ κατὰ τὰς συμπαθείας του. Συμπτώματα ὀρθησκοληψίας, εἶψα τις μυστηρίου καὶ ἀκαταληψίας, προσπάθειαι τῶν μὲν νὰ προσεγγίσουν εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ μεθόρια, τὰς φαινομενολογικὰς παραδοξότητας, τὰς κρίσητικὰς ἀπάτας τὸν ὑπνωτισμὸν, τὰ ἀσθενεῖας τῆς προσωπικότητος, τὴν τηλεπάθειαν τῶν δὲ αἱ τάσεις νὰ καλλιεργήσουν τὰς ἀποκρούφους ἐπιστήμας, ἀστρολογίαν, μαγείαν, ἰδοὺ τὰ κυριώτερα σημεῖα ἐφ' ὧν συγκεντροῦται ἀσχολούμενος ὁ φιλολογικὸς κόσμος τῆς ἐποχῆς μας.

Ὡς ἀντίδροσις ἴσως κατὰ τοῦ φυσικισμοῦ ἀίχρυνεῖς ὁ Συμβολισμὸς, ὅστις εἰς τὴν ποίησιν διεδέχθη τὸν Παρνασσικισμόν, δαίνει καὶ οὗτος μετὰ μίαν τὸσον περετώδη κίνησιν νὰ περιπέσῃ, ἂν δὲν περιέπεσεν ἤδη εἰς ἀχρηστίαν.

Ἡ ἀπόλυτος ἔλλειψις πικτὸς ἰθύνοντος δόγματος, ἡ κυριαρχοῦσα σχολῆς περὶ τὴν ἔκτασιν ἀπὸ τοῦ 1880, ἔστους εἰς τὸ ὅποιον τῷ ὄντι ὅλαί αἱ φιλολογίαι ὑπόκεινται εἰς τὴν καταφανεστάτην ἀλληλεπίδρασιν, σώζουσι ὅμως ἐκάστη ἰδιαιτέραν τινὰ ἀτομικότητα.

Παράγοντες κύριοι τοῦ μεγάλου καὶ περιφανεῦς αὐτοῦ χωνευτηρίου τῶν παγκοσμίων διανοητικῶν τάσεων καὶ ἀντιλήψεων εἶνε ὁ Q. Eliot ἐξ Ἀγγλίας μετὰ τὰ ἔργα του: Adam Bede· Silas Marner· Daniel deronda, ὁ Dostoi-evski καὶ ὁ Tolstoi ἐν Ρωσίᾳ, τοῦ, ὁποῖους ἀκολουθεῖν οἱ Σκανδιναυκοὶ Ἰψεν καὶ Μπζέρντον, οἱ Γερμανοὶ Σούδερμαν, Χάουπτμαν καὶ Νίτσε, οἱ Ἴταλοὶ ντ' Ἀνούντσιο καὶ Φογκιατσάρο καὶ ὁ μέγας πολωνὸς Σιεγκιέβιτς.

Ἄν καὶ οἱ κριταῖοι οὗτοι διανοηταὶ εἶνε τὸσον διαφορετικοὶ ἀπ' ἀλλήλων, τὸσον κατὰ τὸν ἔθνικόν αὐτῶν χαρακτήρα ἐν τούτοις αἱ ἀντιθέσεις τῶν αὐτῶν μὴ δυνηθεῖσαι νὰ ἐπιβάλλωσι σχελὴν ἢ σύστημά τι χαρακτηρηστικόν τῶν τάσεων ἐκείνης, ἀφήνουσι νὰ ἀναλύωσι τὴν κωμῆν καὶ σταθερὰ ἢ πεποίθησις. ὅτι ὁ κόσμος κυλιόμενος ἢ αἰμοσταζῶν σῦρεται ἀκαθέκτω; πρὸς ἓνα χωνευτήριον μόνομορφον.

OH. BAUDELAIRE

Η ΡΑΓΙΣΜΕΝΗ ΚΑΜΠΑΝΑ

Εἶνε γλυκὸ καὶ εἶνε πικρὸ σὰν πέφτει ἔξω τὸ ζιόνι
νὰ κάθειρασι, ν' ἀκοῦς κοντὰ στή φλόγα ποῦ ὄλο πάλλει
τὸ γυῖπο τοῦ καμπαναριοῦ ποῦ σιγίλᾳ σηκώνει
τις μακρονεῖς ἐγνῶμησες ὅταν τὴν νύχτα ψάλλει.

Εὐτυχισμένη ἢ ἀγρυπνῆ μετὰ τὸ γερὸ λαιμὸ τῆς
καμπάνα, ποῦ στὰ γερατειὰ δύγαμι τόση δαίχνας
ὅπως ὁ γέρος ποῦ ἀγρυπνᾷ μεσ' στή σκιερὴ στρατιώτης
καὶ ἐκείνη τὴ θρησκευτικὴ φωνὴ τῆς πάντα ρίχνει.

Ἐμένα, ράγισε ἡ ψυχὴ μου καὶ ὅταν λυπημένη
μετὰ τὰ τραγούδια τῆς ζητᾶ τὴ νύχτα νὰ γεμίσῃ
μοιάζει συχνὰ στήν κατωχινιά ἢ φωνὴ τῆς ἢ σβυσμένη
μετὰ πληγωμένου βογγητὸ ποῦ ἔχουνε λησιμονῆσει
κάτω ἀπὸ πτώματα σοροῦ, πλάγι σ' αἱμάτων λίμνη,
καὶ ἀείνητος σ' ἀτέλειωτον ἀγῶνα σιγοσβύνει.

ΧΡ. ΕΣΠΕΡΑΣ